

Laisvoji Lietuva

● LITUANIA LIBRE ●

PRANAS VAICAITIS.
Šių metų 21 d. Rugsėjo m- sukanka
47 metai nuo jo mirties.

***

SKAITYKIT LAISVOJI LIETUVA

Metams: Urugvajuje \$ 2.50
Argentinoje \$ 5.00
Siaures Amerikoje \$ 2.— doleri
Calle Rio de Janeiro 4001
Cerro. — Montevideo

Cesna Radio

ADOLFAS CESNA

Radijo Technikas
Gamina radio aparatus ir taiso senus,
rupestingai ir prieinamomis kainomis.
parduoja ir issimokėjimui.

Calle SAN FRUCTUOSO 1827
Montevideo

LIBRERIA

ESAS

Geriausių pasauliniu rasytoju knygos.—
Ivairus popieriai: kartolinas, celofan ir
kt. rasomieji failai ir mokyklu reikme
nys. — Atvirutes, albumai. Uzsakymus
siunciam ir pastu. Priveza tranvijai:
7. 9. 12 ir 61

ARENAL GRANDE 2533
Tel.: 2 72 53 Montevideo

Vienintelis Urugvajuje Lietuviu Mosaiku
Ir Baldosu Fabrikas

-Du Draugai-

JULIAUS JAZAUSKO IR DIONISIO
MILANO

Rastinė: calle BERNA 2347. Cerro
Fabrikas: calle BULGARIA 4146. Cerro
Daromas visu rusiu, meniskos ir
paprastos mosaikos bei baldai
Darbas garantuotas. Ekonomiskos kainos.
Lietuviams Dideles Nuolai'os
PERSITIKRINKIT

KRAUTUVE-BARAS

VIKTORO KUCIAUSKO

Calle PRUSIA 1851, kampas Bogotā
Telefonas: 22 13 26

Vila del Cerro

Dideelis pasirinkimas visu rusiu maisto
produktu. — Vittos ir uzsenio gerimai.
Kainos ekonomiskos. — Lietuviskas pa-
tarnavimas ! Lietuviams nuolaidos.

Bruno Evolvucko ir Alizo Vetos

PIENINE — BAR ALMASENAS

Calle BOGOTA 4151 Esq. BERNA
Telefonas: 22 11 94

Ivairus pieno ir kiti maisto produktai,
vietos bei uzsenio gerimai.

Prano Totilo

Bar — Almacen

Calle PORTUGAL 3302. — Cerro

Visu rusiu maisto produktai
Cerro Lietuvos liaudies daugiausiai cia renkami.

CINE SELECTO

Vienintelis lietuvio P. Zukelio kinas
Urugvajuje

c. GRECIA 1105-07 Cerro

Tel.: 22 11 25

FILMOS:

Visuomet paskutines laidos, menis-
kiausias ir aukstos kokybes. Dau-
gumos lietuviu ir kitataciu gau-
siai lankomas kino teatras.

Laisvoji Lietuva

Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos Organas

M. (Año IV.) Montevideo, Liepos - Rugsėjo 1948. | Nr. 7 (42)

REVISTA

"LITUANIA LIBRE"

*****

EDITADO POR LA

ASOCIACION CULTURAL

URUGUAY - LITUANIA

Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personería Jurídica en el año 1941

Órgano oficial y propiedad intelectual de la misma.

Impreso en la IMPRENTA FORTALEZA Redacción, Administración e Imprenta

Río de Janeiro 4001

CERRO

*****

Redactor Responsable:

JULIAN JAZAUSKAS

Berno 2347 CERRO

Administrador:

Antonio Stendelis

*****

Leidžia

Urugvajaus Lietuvių

Kultūros Draugija.

Redaguoja Redakcinė

Komisija

Metinė Prenumerata:

Urugvajuje \$ 2,50

Argentinoj \$ 5 argen.

J.A.V. ir Europon \$ 2

amerikoniski doleriai;

LITUANIA LIBRE

Río de Janeiro 4001

Cerro, Montevideo,

Rep. O. del Uruguay.

Dr. Ricardo Triumf.

LA MADRE DEL JEFE
COMUNISTA LITUANO HUYÓ
DEL « PARAÍSO » GOBERNADO
POR SU HIJO.

En la zona alemana ocupada por los estadounidenses, en el campamento de personas (DP) de Hanau, se encuentran personalidades, el hecho de cuya permanencia podría decir muchísimo al mundo. Vale la pena mencionar aquí en primer término una de las tales personalidades, que es la propia madre del Secretario General del Partido Comunista Lituano, la anciana Maria Sniečkus (Sniečkie ne)

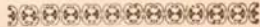
Lo que en Rusia es Stalin; lo que hoy día en Checoslovaquia es Gottwald; lo que Togliatti es en Italia, lo que en Francia es Thorez, - eso mismo es en Lituania Antonio Sniečkus. Pero sin embargo, cuando luego de la primera ocupación bolchevique (1940 - 1941), sobrevino en 1944 sobre Lituania la segunda marejada soviética, y mientras regresaba su hijo para gobernar, decidió huir hacia el Occidente su propia madre anciana ! Y ninguna clase de propaganda soviética, ninguna especie de presión ejercida por la UNRRA, doblegó a la anciana en su decisión de no regresar.

Ella no olvidaba que entre el 14 y el 17 de Junio de 1941, duran te los traslados en masa desde la estación ferroviaria de Vilkauskis (Lituania) en uno de los vagones de carga clausurados y tapiados resultó llevada a Siberia una de sus propias hijas, (! la hermana del Secretario del partido comunista de Lituania !) conjuntamente con toda su familia; tampoco olvidó que igual destino corrió su hermano, quien

también fué deportado a los campamentos de concentración existentes en Siberia, aunque no era más que un simple campesino lituano, poseedor de muy poca tierra.

Pero la única ferviente ansia de la anciana Sra. Sniečkus, de volver a ver una vez más antes de su muerte, a su tierra, a su Patria Lituania Libre del yugo bolchevique - no alcanzó a cumplirse. Hemos recibido la triste noticia, de que esta anciana ya se durmió en el sueño eterno en el destierro y quedóse a descansar en tierra extranjera. . .

Sin embargo, en ese mismo campamento de Hanau, quedó todavía el propio hermano del Secretario del Partido Comunista de Lituania, con toda su familia, además de su otra hermana. Otro de sus hermanos vive en otro campamento (DP personas desplazadas), cerca de Hanau. Todos ellos son gente sin fortuna, simple que, sin embargo, a causa de sus profundas convicciones democráticas y liberales prefirieron elegir el destierro a la vida plena de terror y espanto en la Lituania entregada al totalitarismo ruso.

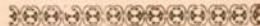

Nepražus Brangi Tėvynė

Ateis jai šviesus vėl laikai,

Nekartą ją tėvai apgynė

Mokėsim apgint ir mes, vaikai.

LIEUVIS
NACIONALINĖ
M. KALVODO
BILIOTĖKA

SOVIETINIAME PRAGARE.

Vieta kur Kenčia 100, 000 Istremtų Lietuvių.

Rašo: K. Pelėkis.

Kurioje Sibiro vietoje nerasi dabar Lietuvius? Ir Kazakstane, ir Medveža Gora, ir Novosibirsko rajone, ir Celiabirske, ir Karelijoje, Makate ir Dievas žino dar kur. . .

Tačiau daugiausiai mūsų išveštųjų tautiečių vargsta Vorkutos koncentracijos stovykloje. Ši vietovė yra tolimoje šiaurėje prie Pečoros upės, arktinėje srityje, netoli Uralo kalnų. Poliarinė (šiaurės) naktis čia trunka apie tris mėnesius.

Sovietų valdžia šiame tolimame užkampyje, kur viešpatuoja nežmoniškas šaltis ir žiema tęsiasi ištisus 9 mėnesius, surado anglies. Karo metu šimtų tukstančių vergų darbo dėka buvo pastatytas geležinkelis, sujungęs Vorkutą su kitais pramonės centrais. Kiek žuvo ten vargšų Lietuvių, Lenkų ir tų pačių Rusų, šiandien niekas pasakyti negali ir niekada jau nepasakys. Jų krauju kaina geležinkelio bėgiais pradėjo riedėti traukiniai ir galima buvo pradėti kietos anglies kasimą.

Niekur pasaulyje nėra taip primityviškai įruošų kasyklų kaip Vorkutoje, nors iš kitos pusės tai yra vienos naujausių kasyklų žemėje. Ten veikia apie 40 primityviškų būdų įrengtų duobių, kurias vadina « šachtomis ». Kiekvienoje jų dirga apie 40, 000 politinių kalinių. Visi jie apgyvendinti čia pat pastatytuose mediniuose barakuose. Partijos pareigūnai ir bolševikų milicija gyvena muro pastatuose. Spaudos žiniomis, 1946 m. čia gyveno iš viso per pusantro milijono kalinių, iš jų apie 100, 000 buvo Lietuviai.

Nors dėl sunkaus darbo, netiklusio maisto ir nežmoniškų gyvenimo sąlygų mirtingumas labai didelis, vergų netruksta: jų vietas papildo nauji kalinių transportai iš visos SSSR ir ypačingai iš naujai prijungtų kraštų. Taigi čia rasi visą « laimingų ir laisvų respublikų » atstovus. Greta Rusų vargsta Lietuviai, Latviai, Estai, Ukrainiečiai, Čuvašai, Tunguzai, Krymo Totoriai, Gruzina, Armėnai. . . Be jų neretai sutiksi ir tukstančius Lenkų, Vokiečių, Rumunų, Vengrų.

Sachtų įrengimas visiškai paprastas ir jos

dažnai užgrinda, palaidodamos po žeme tukstančių vergų. Daug kas miršta pervarge, apalpe nuo blogo oro (nėra ventilacijos); neretai ir išsivėrusios dujos sutrumpina « laimingo URSS žmogaus » kančias. Apskačiuota, kad mažiau kaip trečdalis kalinių tik per vienus metus iškeliauja iš Stalino « rojaus » į geresnį pasaulį.

SSSR miestuose ir miesteliuose jų beveik nerasia kapinių: bolševikai negerbia gyvų žmonių, tai tuo labiau mirusių. Laidoja kur pakliuvis, nepalikdami ženklo, liudijančio kapo vietą. Taigi ir Vorkutoje dėl daugybės lavonų palaidojimo nelabai kas suka galva, tuo labiau, kad čia siaučia nežmoniški šalčiai, beveik visą laiką žemė yra giliai įšalusi, o joje išrausti duobę tūrai nėra lengva. Taigi lavonus, užkabinę specialiais kabliais, nuvelka tuoliau nuo barakų ir palieka juos « palaidoti » baltosioms meškoms bei plėšriems vilkams.

Šioje tolimoje šiaurėje daugiausia žmonės kenčia nuo troškulio. Vandens gauti labai sunku. Baltasis vergas savo kuno švarai palaikyti, maistui virti, gėrimui, ir visiems kitiems reikalams tegauna tik kvortą parai. Maisto taipgi nėra daug. Neišpildęs normos darbininkas, o tokių yra daugiausia, tegauna 10 uncijų juodos duonos parai, truputį sriubos — drumzlino vandens. Nenėra. Kaliniai miega sukimti barakuose ant vienas kito. Apsikloti neturi kuo.

Šiame pragare yra ir moterų vergių. Jos turi tenkinti administracijos ir NKVD milicijos užgaidas. Jeigu jos nuo to atsaisako, negauna maisto.

Dėl vandens stokos baltiniai niekad neskalbami, o dažnas jų nei neturi. Blakės, utėlės, blūsos ir kitoki parazitai jdar padeda bolševikams kankinti suimtuosius.

Taip vargsta čia ir tukstančiai mūsų tautiečių. Jie kasa anglį, kuri taip reikalinga SSSR karo pramonei — kalti ginklams, kad prisigaminus pakankamą jų kiekį, bolševikai galėtų užvaldyti visą pasaulį. Ir reikia manyti, jiems tai pavyks, jeigu demokratiški kraštai laikų nepakels ginklų.

Čia buvo kai kas pasakytą tik apie vieną koncentracijos stovyklą Vorkutoje. O kiek iš viso yra tokių, jei panašių ir gal net baisesnių stovyklų šestadalėje pasaulyje, kurį dabar valdo SSSR? Kiek milijonų ten kenčia?

Užsiprenumeruokit « Laisvąją Lietuvą ».

BOLŠEVIKINĖ « ZEMĖS REFORMA »
LIETUVOJE.

Nauja Baudžios Rūšis.

(tęsinys iš pr. nr.)

Rašo: J. KARDELIS.
(iš « Lietuvių Žodžio » Nr. 24)

Jau pirmosios okupacijos metų, bedalinami užsilikusius ir po 1926 metų padidintus ligi 150 ha. dvarus, bolševikai neleido kurtis vienkiamiams, ir visus naujosios žemės valdytojus (nuosavybė buvo panaikinta) vertė kurtis dvarų centruose, kurie buvo numatyti kolchozų centrais. Dabar paskelbus kolchozacija, ne tik tai tiems perkiahtariams neleidžiama kurtis vienkiamiams, bet ir visi vienkiamiai paskelbti griuanamais. Iš vienkiami visi trobesiai turi būti nunešti į kolchozo centrą - gražinti į buvusį dvarą, o kur jo nevbubo, jis kolchozo vardu įkuriamas.

Tai yra didžiausia tragedija Lietuvos valstiečio - ūkininko ir bendrai Lietuvos žmogaus, nepaprastai sunkiai nešusio dvarų baudžiava, kurios atsiminimų jis negali išgyventi per kartų kartas. Vieną kartą visai tirtai jos nusikartęs nepriklausomybės laikais, jis tapo individualaus ūkio savininkas, puoselėtojas, per trumpą laiką, žymus jo specialistas ir spartus gausių produktų gamintojas.

Tatai, kas sudarė mūsų kaimo žmogaus laimę ir valstybės klestėjimo pagrindą — vidutinis individualus žemės ūkis, šiandien bolševikų yra griuanama ir naikinama. Lietuvoje atstatomi dvarai ir gražinama baudžiava. Tai yra tai, ko lietuvis daugiausia bijojo. Ir tai yra dar daugiau, negu nauja baudžiava, nes tai yra nauja rūšis vergijos. Lietuvoje ji įvedama su visu rusiškuoju bolševikiskuoju žiaurumu: visiška ūkininko priklausomybė naujam ponui — komisarui, pririšimu prie vienos vietos be teisės ją keisti (prikrepnenije kzemlie) ir gamybos produktų atidavimu naujam ponui — bolševikų partijai.

Kadangi individualusis žemės ūkis apkraunamas nepakeliamomis duoklėmis natūra ir didžiausiais piniginiiais mokesčiais, tai jis joku būdu išsiversti negali ir turi eiti į kolchozą. Pradžią tam duoda tie penkiahteriai, kurie, žinoma, individualiai įsikurti negali.

Taip po 85 metų laisvės (baudžiava pa-

naikinta 1861 m.) Lietuvoje vėl gražinama dvarų baudžiava, tik tai dar piktesnė, žiauresnė ir absoliutiškai išnaudojanti darbo žmogų, nes naujoje baudžiovoje, kuri iš tikrųjų yra nauja rūšis vergijos, darbo žmogus neturi ne tik tai medžiaginės laisvės, bet neturi ir politinės ir moralinės laisvės. Jis tampa absoliučiu bolševikų partijos vergu, totaliu, kaip totali ir bolševikų partija.

Visi ūkininkai, nesutinką pasiduoti bolševikų partijos vergijon, yra apšaukiami buožėmis, išnaudojami, valstybės priešais ir arba vietoje likviduojami arba ištremiami į Rusijos gilumą, o į Lietuvą, jų vieton, gabenami Rusijos kolchozininkai.

Lietuvos kolchozinimas sudarė nauja trėmimų bangą: lietuvių — į rytus ir rusų — į vakarus. Lietuviai išsklaidomi po neaprépiamus Rusijos plotus, o rusai koncentruojami Lietuvoje.

Taip bolševikų griuanamas ne tik tai Lietuvos žemės ūkis, bet, naikinant Lietuvių tautą, naikinama ir visa Lietuva.

Akyvaizdoje šios didžios lietuvių tautos tragedijos, naujai sukruškime, kas dar gyvas, visais būdais ir visomis tinkamomis ir prieinamomis mums priemonėmis bei būdais ginti savo tautą, ir Tėvynę nuo visiško išnaikinimo!

(Pabaiga.)

José Gervasio Artigas Libertador del Uruguay.

PRANYS ALŠENAS.

*****

KADA IŠAUS MUMS LAISVĖS RYTAS?

Ulyiai slenka laiko ratai vis į priekį, vis pirmyn. Kartu su jais - slenka ir žmonių gyvenimo dienos. Deja, jos labai ir labai skirtingos, nevienodos. Vieniems tos dienos atneša laimės ir džiaugsmo, kitiems - kaskart vis katesnio liūdesio ir nusiminimo...

Turiu galvoj šio meto pasaulį, kurio dalis gyvena laisvės dienas, o dalis - kenčia vargą, spriepaudą ir kasdieninį netikrumą. Antrųjų kategoriją didžia dalimi užpildom mes, benamiai, bedaliai, išgiti iš savojo krašto - nelaimingi žmonės, atžymėti dviem nereikšmingos raidėm - DP...

Nors mes taipogi žmonės. Mes taip pat suprantame kas yra laisvė, kas sotesnis gyvenimas, kas šiltesnis rūbas ir kas žmoniškas butas. Tačiau, jau ketvirtį metų slenka, o per tą laiką niekas mūsų nepaklausė: ko mums trūksta, kuo galime nusiskųsti ir kuo pasibėdavoti...

Laiko ratams slenkant vis į priekį, kartu su jais pralenka didžiosios religines šventės - Kalėdos, Naujieji Metai, Velykos, Sekminės ir t. t. ir t. t. Tos šventės tikintiesiems yra didžios ir reikšmingos. Jos kartu atneša laisviems žmonėms laimės ir savotiško džiaugsmo. Bažnyčioje skamba varpai, gaudžia vargonai, o namuose laukia - jaukus šeimos stalas, patenkinti ir be rūpesčių šeimos narių veidai ir kt.

O kas mūsų, tremtinių, laukia pargrįžtant, iš Dievo namų, kurie taipogi dažnai kuklūs, priguldę apgriuvūsiams barakėly ir, toli gražu, ne tokie, kokiuose meldavomės Laisvoj Tėvyne. Oi, pargr žūs iš bažnytelės, vien vargas ir skurdas žvelgia iš kampų į mus...

Tėva, motina ar vyresnį brolių pasitinka

alkani vaikučių veidai ir tiesia rankutes prašydami... Ir ko jie prašo: saldinių? šokolado? prabanginių žaislų? - Ne! duonos ir tik duonos!...

Na, o kokia gi mūsų tolimesnė ateitis? Gaikai kas pasakys, kad tai yra laikinis dalykas, kad mūsų reikalais rūpinamasi, kad dėl to laužo galvas valstybių vyrai ir kad ieškoma išeities šiai problemai išspręsti? Deja, ne ir dar kartą nei Mės sekame ir stebime vykstančias konferencijas, mes žymimės valstybių vyrų kalbas į bloknotėlius ar į giliai atmintį, bet... niekas nė nemano užsiminti apie tai, kas brutališkai iš mūsų išplėsta, ko mes netekome ir ką pilną teisę turime atgauti...

Mes tikime, kad pasaulis neliks chaose. Jis turės iš tos baisios balos išbristi, bet... jeigu ir sugrąžins jie mums tuos brangius žmonės, kuriuos beširdžiai okupantai dabar terioja, žudo ir siunčia į kančių pražūtį, į mirties nasrus?...

Kai plečiasi kur ligos, kai siaučia banditizmas ir kitokios nelemties veiksniai - tuojau imamasi priemonių tam užkirsti kelią, stengiamasi griebtis užkardomųjų priemonių, o ar pasiskubinama dabar pasakyti griežtą žodį, kad: «Gana teroro, gana žmonių kančių ir gana svetimų užgrobtų kraštų teriojimo»?...

Nuskambėjo pasauly garsūs Nurenbergas. Ten buvo teisiama ir kariami žiaurūs žmogžudžiai ir šio meto žiaurus inkvizitoriai. Deja, kaltintojų kai kuriuose kėdese sėdėjo nė kiek nemažesni nusikaltėliai, kaip kad ir teisiameji. Jie su dideliu patosu kalbėjo apie konclagerius, kaltino nusikaltusius prieš žmoniškumą, o, tuo tarpu, pas juos pačius dar baisesnį konclageriai klesti ir kasdieną jų dygsta vis daugiau Tuose milžiniškuose konclageriuose, rimtai surinktomis žiniomis, ir šiuo metu kenčia apie 15 mil žmonių... Ir kur teisybė, kur žmoniškumas?...

Norisi klausiti: kada gi bus pradėtas antrasis Nurenbergo procesas ir kada daiktai bus pradėti vadinti savom spalvom?...

Su nusistebėjimu šiuo metų pasaulyje girdime kartojant žodį rytų demokratija. . . Ach, Viešpatie, jeigu jau tokia valdymo forma galima pavadinti žodžiu - demokratija, tai ir dangus ne savo vardu vadinamas. Būtinai reikėtų sukeisti jo pavadinimą su pragaru. . .

Buvo laikai, kuomet Rytai šaukte šaukė, kad pas juos komunistinė diktatūra, o dabar mat, išėjo iš mados tai kartoti. . .

Kas moka skirti spalvas ir kas nėra dal tonistas, a la Bimba ar Mizara Amerikoje, ar gali pasakyti, kad ten yra laisvė, kur apie 15 mil. žmonių kenčia bada, šaltį ir kasdieną tūkstančiais miršta prie katorgos darbų? Ar gali tokį režimą pavadinti demokratija? Ne ir dar kartą ne!

Akyvaizdoje tokios baisios šių dienų pasaulio padėties, mums ir norisi klausiti: «Kada išaus mums laisvės rytas?», nes ligi šiol, mes tik su Maironiu galim kartoti:

«Jau prailgo naktis,
o aušros nematyt. . .»

O visgi, baigiant šias eilutes, norisi sušukti, kad: «Atsibus, pasauli ir tau rengiamos panašios kančios!»

Pranys Alšėnas.

SOVIETAI BALTIJOS VALSTYBĖS PAVERCIA KARINĖM TVIRTOVĖM.

Rašo: St. Devenis.

Iš Lietuvos ateina žinios, kad rusai Baltijos kraštus paverčia karu tvirtove. Jei anksčiau sovietai milžiniškus karinius įrengimus darė Estijoje ir Latvijoje, ypač tų kraštų pajūrio ruože, tai dabar sovietai panašius įrengimus daro ir Lietuvoje. Nė neslepama, kad visa tai daroma būsimam karui, kurį Sovietų Sąjunga vesianti prieš «kapitalistinį pasaulį.»

Pirmoj eilėj stiprinimas Vilniaus kraštas.

Sovietai Lietuvos teritorijoje pirmoje eilėje karinius įrengimus daro Vilniaus krašte. Labai stiprinamas Lydos rajonas. Netoli nuo Ly-

dos miesto yra įsteigtas slaptosios bolševikų policijos štabas ir didelė oro bazė. Į vakarus nuo miesto esančiuose aukštumuose sovietai pastatė sunkiąsias patrankas. Pločioje apylinkėje įruošti požeminiai municijos sandėliai. Lydos aerodromas, kurį traukdamiesi vokiečių sunaikino, vėl atstatytas. Lėktuvams laikyti rengti požeminiai angariai, ko vokiečiai laikais nebuvo. Lydos aerodromo statyboje dirbo 23.800 rumunų ir austrų karo belaisvių ir daug tūkstančių kalinių iš Kazachstano. Darbininkai buvo griežčiausiai saugomi, kad nesuiektų su vietiniais gyventojais. Lietuviai į šiuos darbus nebuvo varomi.

Netoli Vilniaus pastatyti dideli požeminiai benziniui laikyti. Tos benzino atsargos skiria aprūpinimui sovietų karuomenės, kuri stovi Lietuvoje, Lenkijoje ir Karpatų Ukrainoje. Vienas netoli Vilniaus buvęs aerodromas atiduotas komjaunuoliam. Vilniuje įsteigta pilotų ir parašiutininkų mokykla.

Kariniai stiprinimai Latvijoje.

Netoli Lietuvos sienos esantis Liepojos uostas paverstas stipria karo baze. Visais pajūris nepaprastai apstatytas sunkiaisiais ginklais ir atramos punktais. Ventspilės uostas dar labiau kariskai paruoštas. Pajūrio tvirtinimo darbam medžiaga atvežta iš Vokietijos. Prie tvirtinimo darbų dirbo daug vokiečių specialistų. Latvijos pajūryje gyventojų judėjimas visiškai suvaržytas. Iš tvirtintų sričių latviai išvežti į Sibirą. Ventspilėj ir jos apylinkėje latvių liko ne daugiau kaip 45 nuosimčiai.

Didžiausi įtvirtinimai Estijos salose.

Patys didžiausi įtvirtinimai yra Estijos salose Naisare ir Osmusare. Šitose salose sovietai įsirengė raketinių ginklų bazes. Jos skirtos sovietų Baltijos jūros laivynui sustiprinti. Didžioji Estijos salos Saaremaa ir Hiiuma jau nuo 1946 m. yra Rusijos krašto apsaugos ministerijos žinioje. Salose įrengti dideli aerodromai, kuriuose laikomi tolimo skridimo lėktuvai. Šios salos turinčios paskirtį ginti Leningradą.

Nors sovietams niekas karu negrąšina, bet sovietai galvotrūkiškai ruošiasi naujam karui, nes tarsi jį patys pradėti.

Man miela ir liūdna, norečiau dainuoti,
Norečiau prikelti jaunuolius visus.
Jaunimui dainuosiu: gana jums miegoti,
Pakilkit į darbą tėvynės laukuos.

Apžvalga

KNYGOS APIE MUS.

Montevideo mieste iš spaudos išėjęs Victor Dotti veikalas « La agonía del hombre » (Žmogaus Agonija) yra pasklydęs po P. Ameriką ir sukėlęs gyvo susidomėjimo. Autorius yra žinomas žurnalistas, per paskutinius metus kruopščiai rinkęs medžiagą apie komunizmą ir Sovietų Sąjungą. Vargiai kuris kitas tos rūšies veikalas taip sistemingai dokumentuotas kitų autorių pastabomis ir išvadomis, kaip šį Dotti knygą.

Mums lietuviams « La agonía del hombre » įdomi ypač tuo, kad plačiai nušviečia Lietuvos padėtį Casimiro Verax knygų ir kitų šaltinių citatomis. Sovietinės okupacijos Lietuvoje žiaurumams vaizduoti paskirta keliolika puslapių, o paskutinisys skyrius | « En Lituania » |, 324 - 330 pusl. | persispaudina iš knygų « Lituania entre fuego cruzado » faktus apie lietuvių trėmimus | Sibira.

Ankščiau šie Dotti straipsniai buvo spausdinami dienraščiuose « El Día » ir « La Razón ».

Panaši knyga pernai pasirodė ir Buenos Airese, Argentinoje. Tai stambus Suzanne Labin veikalas « Stalin el Terrible » | Baisusis, Stalinas, 415 pusl. Jo autorė irgi pakartotinai imasi davinių iš bolševikų siautėjimo Lietuvoje, pasiremama Casimiro Verax knyga « Europa o Ghengis Khan? »

SVIESAUS LIETUVIO PAMINĖJIMAS.

Urugvajaus L. Kultūros Draugija rugpjūčio 22 d. savo salėje buvo surengusi kan. J. Tumo - Vaižganto penkiolikos metų mirties sukaktuvių minėjimą Paskaitai apie didįjį lietuvių skaitė K. Cibiras. Negrinédamas rašytojo kūrybą ir jo lietuviškąjį žmoniškumą prelegentas, tarp kitko, pabrėžė šiuos Vaižganto žodžius: « Visa vyresniųjų kartų paguoda - tai nusimanymas, jog jie « e visu savo asmeniu iš šio pasaulio išnyksta: jog lieka jų kūno gyvybės tęsėjai - palikuonys: vaikai, vaikaičiai ir dviasios tęsėjai - idealų paveldėtojai ». Ištraukas iš Vaižganto kūrybos skaitė mokyk. K. Vilkas.

Rep.

PADĖKA.

Š. m. rugsėjo m. 5 d. įvykusios lietuvių tremtinių vaikų naudai arbatėlės proga šiuomi reiškiami padėką visiems savo darbu, aukomis ar dalyvaujant prisidėjusiems:

Pirmoje eilėje dėkojame U. L. Kultūros Draugijai, kurios jaukiose patalpose arbatėlė įvyko, ir jos pirm. p. M. Svečiuliui už visokeriopa pagalbą.

Dėkojame pp. Ministrui Dr. K. Grauziniui ir J. Musteivui už turiningas prakalbas, ypatingai gi p. K. Cibirui, savo gražia kalba apie tremtinių vaikų vargus visus pobūvio dalyvius tikrai sujaudinusiems.

Arbatėlei išplatino bilietus, vaišėms visus produktus suaukoko, indus suskolino, visa parėngė bei aprūpino sekancios draugijos narės: Brazienė, Cieslinskienė, Grauzinienė, Kandratavičienė, Svečiulienė, Ščesnulevičienė, Godienė, Grigienė, Grišonienė, Jarmalavičienė, Jusienė, Kerpskienė, Kerševičienė, Liūdžiuvienė, Miniauskienė, Mockevičiūtė, Svilainienė, Stendelienė, Zupkienė, Žukelienė, Zabaliauskienė,

Pobūvio metu didelį pasisekima turėjo turtinga loterija, kuri davė \$ 50.- o po to p. Grigaitės ir p. Korkuzo pastangomis buvo amerikoniškai rifuojimas gražus p. Jarmalavičienės paukotas tortas parduotas už \$ 20, 16 cts.

Be to sekantįjį arbatėlės dalyviai paaukoko lietuvių tremtinių vaikams šelpti, pasrašydami ant aukų lapo: L. K. Grauziniai \$ 50; J. Musteikis \$ 25; A. Grišonas \$ 15; J. Ramonas, I. Jankauskas, K. Vidžius, A. Kausinis, K. Cibiras po \$ 10; J. Kaluževičius, V. Greblūnienė, J. Ščesnulevičius, A. Jankus, Z. Andriuskevičius, A. Fejertas, J. Fejertas, A. Brazys po \$ 5; E. Jarmalavičienė, A. Pabrinkis po \$ 3; O. Debesienė, A. Žukelienė po \$ 2; B. Laucienė \$ 1. Viso aukų gauta \$ 191.-

Baigiantis arbatėlei maloniai visus nustebino mažytai trijų metų Viktori Grišonaitė gražiai lietuviškai padėklamavusi kelius eileraščius. Publika jai nesigailėjo vardu.

Šokiams teikėsi pagriešti pp. J. Kaluževičius, I. Jankauskas ir Cerniauskas.

Ižangos bilietų parduota už \$ 114.- Tuo būdu arbatėlės proga viso labo surinkta \$ 375, 16 ct. urugv. pinigais.

Už šias visas aukas ir parama vargstančių tremtinių vaikų vardu dar kartą nuoširdžiai dėkojame.

Urugv. Lietuvių Tremtinių Vaikams Globotai Valdyba.

URUGVAJĀUS LIETUVIAI

GANDAMS ATREMTI.

Argentinoje leidžiamo « A. L. B. » redaktoriui, žinomas savo įgudimu fabrikuoti šmeižančius ir kiršinančius gandus, įsidėjo būk tai iš Urugvajaus « korespondenciją », spėliojama, kad Urugv. Liet. Kultūros D. ja. « Laisvajai Lietuvai » redaguoti pasikvietusi p. Čibirą.

U. L. K. D. jos Valdyba turi pasisakyti, kad tie ir kiti « A. L. B. » gandelai yra paprastas prasimanymas: nei esame kvietę gerb. p. K. Čibiro redaktoriauti, nei Pasiuntinybė moka kam nors už « Laisvąją Lietuvą ».

U. L. K. D. jos Valdyba
ir « L. L. » Redakcija.

KINO SEANSAS LIETUVIŲ TREMTINIŲ VAIKŲ NAUDAI.

U. L. T. V. G. Draugijos rūpesčiu šeštadienį š. m. spalio m. 16 d. 4 val. 30 m. p. p. p. P. Zukelio « Selecto » kine salėje įvyks įdomus kino seansas, kurio metu, be vietinių filmų, bus rodoma « LIETUVA » p. J. Gilvydžio maloniai paskolintas Lietuvos nepriklausomybės laiku filmas. Įžanga tik \$ 0.50 ct.

Visas pelnas skiriamas lietuvių tremtinių vaikams šelpti.

« AŠ MAČIAU RAUDONĄJĮ ROJŲ ».

Urugvajaus katalikų dienraštis « El Bien Público » spausdina Dr. R. Triumfo ilgą rašinį « Yo ví el paraíso rojo ». Tai įspūdžių ir faktų rinkinys iš bolševikinės priespaudos Lietuvoje. Redakcija pažymi, kad šios kruopščios knygos autoriui, savo akimis matęs raudonąją vergiją, dėl ypatingų priežasčių pasirašo slapyvardė.

PERSPĖJIMAS TREMTINIAMS.

Tremties laikraščiuose praėjo keletą šinusių apie kokią tai « Urugvajaus Tarybą » kuri smarkiai rūpinasi « padėti » mūsų tremtiniams, iš savo pusės laikome už pareigą perspėti mū-

sų tremtinius kad jie perdaug neturėtų iluzijų nes nei Tarybos Urugvajuje, nei jokios pagalbos iš jos niekas iš tremtinių nėra gavę nei jos gaus.

Šioji neva « Taryba » susideda iš keturių asmenų kurie neturi jokios įtakos Urugvajaus lietuvių kolonijoje, ir vieninteliš jų darbas yra suvedžioti lietuvius užsienyje, nes Urugvajuje jie yra jau perdaug žinomi.

SĄMOJINGAI IŠAIŠKINO.

Amerikos lietuvių savaitraštis « Amerika », šių metų 30 nr. rašo:

« Naujienos » paskelbė, kad Urugvajaus lietuviai demokratai atsuntė Dr. K. Griniui raštą, kuriame jie rašo maždaug taip: - esi teisėtas Lietuvos Prezidentas, nuverstas jėga, kitų dabar nėra, tai štai surink savo visus buvusius ministerius, sudaryk valdžią, o lietuviai Tavęs klausys o kiti pripažins.

Ištikro, malonūs, geri ir įdomūs tie mūsų broliai urugvajiečiai. Kaip lengvai jiems sekasi spręsti ir painius valdžios sudarymo klausimus! Taigi sakant, paėmei sau, prikėliai iš numirusių maždaug prieš 20 metų buvusią valdžią, ir viskas tvarkoje!..

Jei taip galima būtų lengvai valdžias prikelti, tai pradėtumėm tiesiog nuo tu, kur valdė nuo Baltijos ligi Juodųjų jūrų. Deja, tuo tarpu tai gražiai urugvajiečių lietuvių patriotų svajonei kas nors galėtų reikšti jei nebent daug simpatijų, bet daugiau nieko. . .

Nuo savo galime pridėti, kad niekas mūsų kolonijoje ano laiško autorių neigaliojo rašyti lietuvių patriotų vardu, taigi jų noras išsirinkti prezidentą yra tik jų vienu, pasak « Amerika », svajonė . . .

NAUJA LIETUVISKA ŠEIMA.

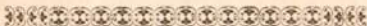
S. m. Spalio mėn. 16. d. Jaunlietuvių Draugijos « Vytis » vice - pirmininkas Stasys Stendelis ir vytiety Genė Petkevičiute susitaukia, sudarydami jauną lietuvišką patriotinę porą Urugv. Liet. Kultūros Draugija ir — Laisvosios Lietuvos — Redakcija linki geriausios kloties ir daug laimės šeiminiame gyvenime.

Užsiprenumeruokit "Laisvąją Lietuvą",

Elta įgaliota pranešti. —

Įvykusiame reikšmingame pasitarime tarp vadovaujančių organų išsiaiškinti buvę neaiškumai, pasiektas visiškas susipratimas ir nustatytas akcijos vieningumas.

Ligšiolinėms Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pastangoms rastas pilnas pritarimas. Tolimesnei veiklai užsienyje Lietuvos vardu jam panaujinti Krašto Įgaliojimai ir tik jam pripažįstama teisė kalbėti kovojančios tautos vardu.

URUGVAJAUS LIETUVIS PASAULINĖJE OLIMPIJADOJE.

Nors Lietuva negalėjo dalyvauti pasaulinėje Olimpijadoje Londone, bet Pietų Amerikos rinktinės atstovavo du lietuvius: Urugvajaus krepšininį Viktoras Česlinskas ir Argentinos Waterpolistų Vladas Fijalkauskas.

Mums Urugvajaus Lietuviams ypač brangus yra Viktoras Česlinskas tuo kad yra uolus mūsų Urugv. Liet. Kultūros D. jos narys ir dabartiniu laiku yra Revizijos komisijos pirminkas.

Viktoras, gimęs Lietuvoje (Mariampoleje) 1922 m. atvyko į Urugvajų su tėveliais vos turėdamas 7 metus, dar lankydamas gimnaziją ir turėdamas tik 16 metų, jau įstojo į krepšinio komandą AGUADA. Ji krepšinį pasirinko ir pamylo, ypač Lietuvai likus Europos meisteriu.

Įstojas į « Aguados » klubą, mūsų Viktoras greitu laiku liko geriausiu lošiku ir jo dėka 1941 - 1944 « Aguada » buvo Urugvajaus meisteriu.

1941 m. teko lošti pirmą kartą užsienyje, Pietų Amerikos Varžytinėse Mendozoje (Argentinoje). 1942 m. Chilės sostinėje Santiago, o 1943. m. Peru sostinėje Limoje, kur Urugvajaus rinktinė liko meisteriu.

Tokiu būdu Viktoras vyko į Londoną su dideliu stažu, Londone teko ginti Urugvajaus garbę net prieš šešias Valstybes.

Viktoras būdamas karštas patriotas nuvykęs į Londoną tuojaus apianke daug lietuvių su kuriais užmezgę tamprus ryšius.

KRISTINA KLIMAITĖ.

Urug. Liet. Kultūros Dr. jos Sekretoriaus duktė, kuri š. m. Spalių mėn. 12 d. sukanka 4 - ius metus.

Laisvosios Lietuvos Įgaliotiniam

p. Pranui Leščiu.

jo žmonai mirus

reiškiame gilios užuojautos

« L. L. » Red. ir Adm.

DOMĖS.

Š. m. Spalių mėn. 24 d. 4 val. p. p. Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos patalpoje Rio de Janeiro 4001 bus didelis vakaras su vaidinimais. Grieš didelis Starono orkestras.

Prašome visų atsilankyti.

Užsiprenumeruokit "Laisvąją Lietuvą"

Alfonso Bartasiuno

Lejlika ir metalų dirbtuvė,

Calle ZAPICAN 2789

Tel.: 23 7 48

Montevideo

PEINADOS — PERMANENTES

SPLENDID

c. Bogotá 3290. — Villa del Cerro

(Frente al colegio de Santa Clara)

— de —

JUANITA MALIAUKA

Entre Norte América e Inglaterra

Bodegas y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

Vino Natural

REDENCION MELILLA

Tel.: 22 00 35

☆

Visi lietuviai tik čia perka, nes duodama gera prekė, ekonominė kaina ir skubus bei mandagus patarnavimas.

ALBINO ZEBRAICIO

Bar — Billar

Calle INGLATERRA 1850. — Cerro

Ivairus vietas ir užsienio gerimai.

Ekonominės kainos,

Rami ir lietuviu mėgiama vieta.

KAUNAS

PIENINE IR ALINE
ANDRIAUS ALEKNOS

☆

Calle BOGOTA 4001 esq. Bélgica
CERRO

Visuomet švieži produktai, ekonomiskos kainos, skubus patarnavimas
Pasitikrinkit.

11 DIPLOMUOTAS LIETUVIS SIUVEJAS

MOTIEIUS BOLIAUSKAS

Calle Francisco Tajes 1195 P. 2 Ap. 7

★

Siuvama visu rusiu, rubai, geriausiu medziagu ir pagal paskutiniu madu reikalavimus. — Savas pas sava, nes rasite garantuota darba ir ekonomiska kaina

TINTORERIA DEL PARQUE

— de —

CLEMENTE VIDZIUS

Calle LIBERTAD 2378

Visu rusiu rubu valymas ir dažymas.

Skrybeliu reformavimas.

Darbas paimamas is namu ir pristatoma i namus. Lietuviams nuolaidos.

RESTAURANT Y PENSION

Gran Bretaña

JOUZAS RAMONAS

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams atvaziuojantiems is Argentinos. Sveikas valgis. Svarios lovos pavieniai ir erkus kambariai seimynoms.

JUAN CARLOS GOMEZ 1266

Telefono: 8 39 05

Montevideo

PROVISION

VILNIUS

JONO ir ONOS

Scesnuleviciu.

Geru Produktu. Pigos kainos.

Viets ir uzsienio gerimai.

Calle VIZCAYA 4149

Villa del Cerro.

Casa LIRA

1926 metais apdovanota aukso medaliu
— Tarptautinėj Parodoj Lietuvoje. —
Visu rusiu pianu taisymas, sustyga-
vimas, nauju darymas ir pertvarkymas.
Lietuviams nuolaidos. Savininkas

ANTANAS DAMBRAUSKAS

☆

SAN JOSE 1015

Tel.: 83633

foto arte
Sba

GRECIA 3432 - CERRO - Tel.: 221054

Savininkas:

STASYS BARTNIKAITAS

Pr. Riboco ir Airzersteino

MENISKU ODOS ISDIRBINIU

Fabrikas

Calle RIO BRANCO 1102

☆

Visoki meniski odos isdirbiniai parduo-
dami urmu ir pavieniai. — Lietuviams
daromos specialės nuolaidos.

IMAN**ADOLFAS KAUSINIS**

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis
Elektros Stoties Teises. Atlieka: Visus
elektros irengimus ir pataisymus
Lietuviams Dideles Nuolaidos

☆

Calle SAN JOSE 1088 — Tel.: 87956

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico
Aluminio y Herrajes en General.
Sección Mecánica y Estampados
Matrices de Todas Clases y
Para Toda Industria.

Eduardo Jusys

☆

MOLINOS DE RAFFO 473

Teléfono: 225305

Montevideo

PETRAS J. JASINSKAS

Lietuvis Statybininkas

Calle JAPON 2084 — Cerro

Montevideo

☆

Lietuviams Nuolaidos.

PRADO STANEVICIAUS

KRAUTUVE - BARAS - PIENINE

Geros Prekės. Ekonomiskos kainos

☆

Calle GRECIA 4200. — Villa del Cerro

TINTORERIA Y SOMBRERERIA

ANDES

— de —

ANTONIO YANKUS

ANDES 1257 — Tel.: 81803

Moteru ir vyrų rubu valymas — Visu
rusiu skrybeliu valmas ir reformas. —
Kostiumu ir paltu isvertimas. —
Lietuviams nuolaida.